

Projecten: Psycholance en time-outvoorziening

Contextbeschrijving en probleemstelling

Rondom de problematiek verward gedrag zijn diverse Zuid-Limburgse samenwerkingsverbanden aan de slag gegaan. Daarbij zijn een aantal knelpunten naar voren gekomen bij twee projecten: de psycholance en de time-outvoorziening. Dit was aanleiding om als gemeenten een subsidie aan te vragen bij Zonmw voor een projectleider. Deze subsidie is toegekend. De projectleider zal beide projecten uitwerken tot businesscases. Een businesscase of een haalbaarheidsstudie is een projectmanagement-term waarin de zakelijke afweging om een project of taak te beginnen beschreven wordt. In de businesscase worden de kosten tegen de baten afgewogen, rekening houdend met de risico's. Met uitgewerkte businesscases kan besluitvorming plaatsvinden en kunnen afgesproken gemaakt worden met alle betrokkenen over de financiering.

Psycholance

Het eerste project betreft bouwsteen 7, passend vervoer.

Tot op heden wordt het vervoer van personen met verward gedrag uitgevoerd door politie, GGD, ambulancediensten en GGZ-instellingen. In totaal gaat het in de regio Zuid-Limburg om gemiddeld 100 ritten per jaar met de ambulance voor mensen met GGZ-problematiek. Daarnaast worden door de politie Zuid-Limburg ca. 400 personen met verward gedrag per jaar vervoerd waarbij geen sprake was van een strafbaar feit. Dat is niet optimaal: ambulance- en politie professionals zijn onvoldoende opgeleid voor adequate hulpverlening aan deze personen, die vooral psychische zorg nodig hebben. Adequate hulp tijdens het vervoer schiet daarom op dit moment tekort. Van de zijde van politie van ambulance wordt ook aangegeven dat dit te veel tijd kost, tijd die dan niet besteed kan worden aan de kerntaken. Tot slot wordt van cliëntenzijde aangegeven dat vervoer in een politieauto onnodig stigmatiserend is.

Samenvattend kan gesteld worden dat de inzet van personeel en ambulancevoertuigen en politiewagens die feitelijk bestemd zijn voor spoed- en levensbedreigende situaties en strafbare feiten, vaak een te ingrijpende, niet passende en te dure oplossing voor het vervoer van mensen met verward gedrag. Gelet op de ontwikkelingen in de samenleving en in het zorglandschap, waarbij te denken valt aan vergrijzing, extramuralisering en alcohol- en drugsgebruik, zal het probleem eerder groter dan kleiner worden. Politie heeft op landelijk niveau laten weten zo spoedig mogelijk te willen stoppen met het vervoer van deze personen.

Voor personen met verward gedrag, hun naasten en voor de samenleving, is het daarom van belang dat er voorzien wordt in deskundig, passend en beschikbaar vervoer voor deze personen. Een oplossing voor deze problematiek is de inzet van passend vervoer voor mensen met (acuut) verward gedrag in de vorm van een psycholance. Deze vorm van vervoer biedt voor mensen met verward gedrag een aantal voordelen. Allereerst werkt deze vorm van vervoer de-stigmatiserend, er is deskundig personeel aanwezig met adequate kennis van psychische problematiek en deze vorm van vervoer werkt rustgevend. In Nederland wordt de psycholance reeds op een aantal plaatsen ingezet. Resultaten van een pilot met de psycholance in Amsterdam laat o.a. een afname zien van restrictie (bv. handboeien/fixatie) van meer dan 40% in de politieauto naar minder dan 10% in de psycholance. Tevens waren de personen rustiger en coöperatiever bij aankomst bij de instelling.

Time-outvoorziening

Het tweede knelpunt dat in de regio Zuid-Limburg duidelijk naar voren komt situeert zich met name rondom bouwsteen 8 (passende ondersteuning, zorg en straf). Het betreft het bieden van passende zorg voor personen met verward gedrag waarbij er; 1) geen sprake is van een strafbaar feit, 2) geen sprake is van een IBS of crisisopname GGZ, 3) wel sprake is van verward gedrag.

Voor een deel van deze groep geldt dat deze terug naar hun eigen omgeving kunnen wanneer de eerste crisis bekoeld is en de thuissituatie voldoende stabiel is. Echter, voor een ander deel van deze groep geldt dit niet, bijvoorbeeld doordat er geen opvangplek is in de eigen omgeving, doordat de verwardheid te ernstig is, of doordat er geen zicht is op de ernst van de crisis. Zowel de politie, de crisisdienst, de GGD, zorgverzekeraars, de zorginstellingen binnen de regio, maar ook cliëntvertegenwoordiging geven aan dat er voor deze situatie binnen de regio Zuid-Limburg momenteel geen passende opvangvoorziening is.

Door de samenwerkingsverbanden wordt een time-out voorziening gezien als een oplossing voor de opvang van deze personen. Deze voorziening zal aan een aantal randvoorwaarden moeten voldoen. Het dient een plek te zijn waar personen met verward gedrag vrijwillig in een rustige omgeving voor enkele etmalen kunnen worden opgevangen, die tijdens de weekend- en avonduren in staat is om cliënten op te nemen en waarbij de benodigde expertise in huis is om cliënten te ondersteunen, zeker daar het een gevarieerde groep betreft. Bij mogelijke opties voor het organiseren van deze opvang kan gedacht worden aan twee mogelijke structuren; het oprichten van een `nieuwe` afdeling of voorziening met de bestaande partners of het invullen van de opvangbedden binnen de huidige structuren.

Psycholance en time-out voorziening: hoe deze te organiseren en te financieren?

De behoefte aan een psycholance en ene time-outvoorziening wordt door veel partners gesignaleerd. Maar hoe deze vorm te geven en te financieren? Gezocht wordt naar een invulling op Zuid-Limburgse schaal. In het afgelopen jaar is duidelijk geworden dat, hoewel alle belanghebbenden de problematiek (h)erkennen en de noodzaak van de voorzieningen onderschrijven, het komen tot een business case complex is door het grote aantal betrokkenen en de verschillende juridische kaders (Wmo, zorgverzekeringswet e.a.). Daarom wordt ene projectleider aangetrokken.

Projectleider

De projectleider wordt, gezien de verschillende belangen bij de voorzieningen, extern geworven en volledig gesubsidieerd uit landelijke subsidiegelden. Deze projectleider zal in de periode van november 2017 tot en met maart 2017 actief zijn, met de volgende opdracht:

- a. Het bevorderen en aangaan van samenwerking tussen ketenpartners bij het project en deze betrokkenheid van partners formaliseren;
- b. Concreet in kaart brengen welke mogelijkheden er zijn om de time-out voorziening te creëren binnen de bestaande structuren of binnen een nieuwe structuur;
- c. Concreet in kaart brengen op welke wijze de psycholance ingebed kan worden binnen de bestaande structuren;
- d. In kaart brengen van financieringsstromen en het uitwerken van begrotingen voor de verschillende mogelijkheden rondom de time-out voorziening en de psycholance;
- e. Op basis hiervan de beste opties uitwerken in business cases
- f. Aan de hand van latere besluitvorming tijdens het traject het uitwerken en formaliseren van de gekozen businesscases zodat de time-out voorziening kan worden gecreëerd en de psycholance ingezet kan worden.

Samenwerkingspartners

Een succesvolle uitwerking van dit project vraagt om een samenwerking met een grote variëteit aan organisaties. De samenwerking betreft de volgende partijen:

- Zuid-Limburgse gemeenten (met Maastricht, Sittard-Geleen, Heerlen en Kerkrade als kartrekkers.
- Zuyderland
- Mondriaan
- Zorgverzekeraars (CZ en VGZ)
- Ambulancezorg
- GGD-Zuid Limburg
- Koraalgroep
- Netwerk Acute Zorg Limburg
- MetGGZ
- Openbaar Ministerie
- Politie-eenheid Limburg
- Vincent van Gogh
- Levanto
- Leger des Heils
- Virenze
- Meander
- Cliëntenraad Mondriaan

Het hierboven geschetste samenwerkingsverband laat zien dat alle relevante partijen bij dit project (indirect) betrokken zijn. Deze samenwerking laat tevens zien dat de diverse perspectieven en belangenpartijen vertegenwoordigd zijn, zodat zowel het cliëntperspectief, het zorgperspectief als het veiligheidsperspectief in acht worden genomen.

Financiering

Zoals boven beschreven vindt er onderzoek door een externe projectleider plaats, waarbij verschillende scenario's voor de beoogde voorzieningen worden uitgewerkt. Hierbij geldt dat voor beide voorzieningen verschillende financieringsstromen en inverdieneffecten moeten worden uitgewerkt. Aan de hand van de verschillende scenario's kan gekozen worden welk scenario vanuit kwalitatief én financieel opzicht de voorkeur heeft. Daarnaast bestaat er de kans dat bij het opstarten van de voorziening een eenmalige stimuleringssubsidie wordt toegekend.

Het afgelopen jaar zijn er grote stappen gemaakt in de samenwerking op regioniveau en hebben gemeenten, zorgverzekeraars en maatschappelijke partners vanuit Zorg & Veiligheid elkaar gevonden. Om deze samenwerking en de agenda concreet uit te werken is het noodzakelijk om de vaart in het proces te houden. Hierbij wordt het jaar 2018 gezien als 'vliegwiel-periode' waarin projecten vorm krijgen en gestart wordt met de uitvoering van de beschreven pilots. Op deze manier kunnen we samen tot een sluitende aanpak komen, en kunnen we ervaringen opdoen die op provinciaal niveau gedeeld kunnen worden en als voorbeeld kan fungeren.

Echter: een 'vliegwiel-jaar' vergt investeringen. Zowel in tijd als in vertrouwen, maar ook in de manier waarop de pilots financieel van start kunnen gaan. Met name voor samenwerkingspartners, waarvan wij vragen dat zij nieuwe initiatieven aangaan en risico's nemen, is het belangrijk dat zij de verzekering krijgen dat er bestuurlijk draagvlak is voor deze initiatieven. Hieraan gekoppeld is het ook belangrijk dat er vanuit de kartrekkers, de gemeenten en de provincie, toezeggingen gedaan kunnen worden over de financiële steun bij de opzet van de projecten/bouwstenen. Juist in 2018 en 2019 is het daarom belangrijk dat er financiële middelen zijn om het vliegwiel zijn werk te kunnen laten doen.

Indicatieve kostenraming voor 2018 en 2019 in totaal

- personele inzet gemeenten en partners niet begroot (bijdrage in natura)
- subsidie Zon-mw in mindering is gebracht

<i>Project/bouwsteen</i>	<i>Verwachte kosten per jaar 2018 Parkstad*</i>
Psycholance	Bij huidige business-case: € 110.302
Time-Outvoorziening	circa € 160.0000

**Bijdrage Parkstad is berekend aan de hand van de verwachte kosten voor heel Zuid-Limburg, verdeeld naar aandeel inwonersaantal Parkstad (40% van Zuid-Limburg inwonersaantal)*

Kosten **psycholance** als alle Zuid-Limburgse gemeenten meedoen en subsidie ZonMw passend vervoer voor eerste twee jaar wordt toegekend

Kosten **Time-outvoorziening**: bij een kostprijs van circa 70.000 per bed per jaar en een gemiddelde bezettingsgraad van 5,7 bed per dag en het alleen betalen voor bedden die daadwerkelijk gebruikt worden.